

Kunnskapsdepartementet

Oslo, 8.oktober 2015

Høring – NOU 2015: 8 Fremtidens skole Fornyelse av fag og kompetanser

Viser til høringsbrev datert 17. juni 2015.

UNICEF er FNs barnefond og verdens største hjelpeorganisasjon for barn. UNICEF jobber med å styrke barns rettigheter, både globalt og i Norge.

UNICEF Norge takker for muligheten til å komme med våre innspill til Ludvigsenutvalgets utredning. Dersom departementet har spørsmål eller kommentarer til høringsinnspillet, kan disse rettes til fagansvarlig, barn og unge, Ellen Sandøe, på e-post; ellen.sandoe@unicef.no eller på telefon: 24 14 51 12.

Kompetanser i fremtidens skole

Sosiale og emosjonelle kompetanser

UNICEF Norge er glad for det brede kompetansebegrepet som legges til grunn for fremtidens skolefag. Spesielt vil vi trekke fram betydningen av at sosiale og emosjonelle kompetanser integreres i de fire kompetanseområdene i skolefagene. Som kunnskapsgrunnlaget, NOU 2014:7, påpeker, utvikles kognitive og sosiale og emosjonelle kompetanser i et samspill. Skolefaglige prestasjoner henger sammen med sosiale ferdigheter både hos den enkelte, men også i skolemiljøet som sådan. Forskning viser at elever ved skoler som preges av et dårlig sosialt miljø og mye mobbing, presterer dårligere faglig selv om de ikke selv er utsatt for mobbing.¹ Barn har, ifølge FNs barnekonvensjon, rett til en utdanning der sosiale og emosjonelle kompetanser er sentrale ferdigheter på lik linje med skolefaglig kompetanse. FNs barnekomite skriver i sine generelle kommentarer til barnekonvensjonens artikkel 29:

Grunnleggende ferdigheter omfatter ikke bare det å kunne lese og skrive og regne, men også livsferdigheter, som f.eks. det å kunne ta veloverveide beslutninger, løse konflikter på ikke-voldelig vis og utvikle en sunn livsstil, gode sosiale relasjoner og ansvarsfølelse ...

¹ <http://forskning.no/mobbing-skole-og-utdanning/2013/02/darligere-karakterer-ved-mobbeskoler>

UNICEF Norge bifaller derfor utvalgets vektlegging av sosiale og emosjonelle kompetanser. Vi oppfordrer til at disse også tillegges vekt i vurderingen av de skolefaglige prestasjonene og at vurderingen baseres på tydelige mål og kriterier som utvalget selv understreker.

Samhandling, deltakelse og demokratisk kompetanse

Utvalget nevner demokratisk kompetanse som et viktig aspekt ved det tredje av de fire kompetanseområdene, *å kunne kommunisere, samhandle og delta*. Herunder nevnes blant annet evne til samarbeid, kunnskap om det politiske systemet, å kunne delta i demokratiske beslutningsprosesser, demokratisk medborgerskap, delta i diskusjoner osv. UNICEF Norge vil understreke betydningen av at elevene erfarer demokrati i praksis i skolehverdagen. Dette er kanskje viktigere enn kunnskap om det politiske systemet og demokratiske prosesser, og vil få innvirkning på vinkling og valg av metoder i de ulike fag. I følge barnekonvensjonens artikkel 12, har barn rett til å gi uttrykk for sine synspunkter i alle forhold (*vår understrekning*) som gjelder dem, og deres synspunkter skal tillegges behørig vekt. Elevene må erfare at de gis mulighet til å påvirke sin egen skolehverdag og at deres synspunkter blir hørt - også når det gjelder planlegging og vurdering av undervisningen.

Her er det mange lærere som føler at de mangler kompetanse, og en bør en se på behovet for etterutdanning av lærere og endringer i lærerutdanningen.²

Fagfornyelse og læreplanmodell

Dybdelæring

UNICEF Norge ser positivt på vektleggingen av dybdelæring framfor «stofftrengsel» og at elevene gis mulighet til å gjøre valg. Vi er positive til å fornye fagene gjennom økt bruk av læringsarenaer utenfor skolen og klasserommet og på den måten knytte skolehverdagen tettere opp mot arbeidslivet og samfunnet for øvrig. Dette tar hensyn til et elevmangfold og vil kunne bidra til at skolen oppleves mer relevant for flere.

Bærekraftig utvikling

Vi støtter valget av bærekraftig utvikling som ett av tre flerfaglige temaer. Dette er også i tråd med FNs bærekraftsmål 4.7 som omhandler utdanning for bærekraftig utvikling:

“by 2030 ensure all learners acquire knowledge and skills needed to promote sustainable development, including among others through education for sustainable development and sustainable lifestyles, human rights, gender equality, promotion of a culture of peace and non-violence, global citizenship, and appreciation of cultural diversity and of culture’s contribution to sustainable development”

² <http://forskning.no/demokrati-menneskerettigheter-skole-og-utdanning/2010/12/svokter-demokratiopplaering>

Ved å innføre «Bærekraftig utvikling» som et flerfaglig tema, får elevene i større grad mulighet til å se sammenhenger, både fagene seg imellom og gjennom en mer helhetlig forståelse av verden. En forutsetning for bærekraftig utvikling er at man tar hensyn til sosiale forhold, økonomi og klima og miljø samtidig. I kapitlet om flerfaglige temaer har avsnittet om bærekraftig utvikling fått en noe misvisende overskrift; *Klima, miljø og bærekraftig utvikling*. Vi mener dette er uheldig da det gir inntrykk av at klima og miljø skal vektlegges mer enn økonomi og sosiale forhold. Avgjørende for bærekraftig utvikling er også fredelig sameksistens, respekt for menneskerettigheter og kampen mot fattigdom og ulikhet. Bærekraftig utvikling bør derfor stå for seg selv med klima og miljø som ett av tre underpunkt. Bærekraftig utvikling handler om å se de tre elementene i sammenheng, noe som gir gode muligheter til å integrere flere fag enn samfunnsfag og naturfagene, for eksempel matematikk, KRLE og norsk. Temaet gir muligheter til å se hvordan våre individuelle liv henger sammen med globale forhold og åpner for undervisning preget av elevaktivitet og engasjement. UNICEF Norge mener at undervisning om FNs bærekraftsmål og hvordan de utfordrer individer, nasjoner og verdenssamfunnet bør stå sentralt innenfor dette temaet.

Det flerkulturelle samfunnet

Det andre flerfaglige temaet, «det flerkulturelle samfunnet», er viktig både for å styrke kunnskapen om og forståelsen for minoritetsgrupper, men også for å verdsette individuell ulikhet. Både «bærekraftig utvikling» og «det flerkulturelle samfunnet» innebærer et globalt perspektiv, noe som blir stadig mer aktuelt i lys av økt globalisering. Det hadde vært ønskelig at de flerfaglige temaene og det globale perspektivet – både med vinklingen «verden i Norge» og «Norge i verden» - i større grad var reflektert i hele utredningen.

FNs barnekonvensjon – barnas egne menneskerettigheter

Et sentralt tema både i forbindelse med bærekraftig utvikling og det flerkulturelle samfunnet er FNs barnekonvensjon – menneskerettighetene for alle under 18 år. Barnekonvensjonens artikkel 42 pålegger myndighetene å gjøre konvensjonen kjent for både voksne og barn. UNICEFs rapport «Teaching and learning about child rights» fra tidligere i år viser mangler i arbeidet med å implementere barnekonvensjonen i utdanningen.³ Dette gjelder både grunnopplæringen og lærerutdanningen. FNs barnekomite har også i sine siste merknader til norske myndigheter pekt på behovet for å styrke den systematiske opplæringen av alle yrkesgrupper som arbeider for og med barn. De anbefaler i punkt 18 *at informasjon om barns rettigheter blir en del av pensum på høyskoler og universiteter for alle profesjoner som har med barn og familier å gjøre, og en del av skolenes læreplaner på alle nivåer.*⁴

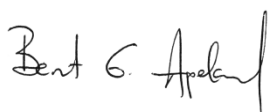
³ http://www.unicef.org/crc/files/CHILD_RIGHTS_EDUCATION_STUDY_11May.pdf

⁴ <https://www.regjeringen.no/contentassets/070c9c0cc01e42fcb35be64ee06b535/bk4-eksaminasjonen---avsluttende-merknader-8-4-10.pdf>

En god implementering av barnekonvensjonen skal sikre at både elever og lærere har tilstrekkelig kompetanse om FNs barnekonvensjon, og at barnekonvensjonen og dens verdier tydelig preger norsk skolehverdag.

UNICEF Norge mener kunnskap om og implementering av FNs barnekonvensjon er en sentral utfordring for dagens og fremtidens skole. Etter vår oppfatning burde dette hatt sin naturlige plass i utredningen.

Med vennlig hilsen

Bernt Apeland
Generalsekretær